

KALAUZ

AZ EMBERBARÁTI OKTATÁS ÉS NEVELÉS TERÉN. HAVI FOLYÓIRAT.

A „Szeretet“ testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító
országos egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó utolsó napján.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint. 15 kr.
Egyes szám ára: . . 25 kr.	Budapest, VIII., Sándor-utca 38.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Egyesületi közlemények. — Az 1899 évi költségelőirányzat. — Szvacsina Géza arezképének leleplezési ünnepélye. — Hazai intézeteink és iskoláink.

Egyesületi közlemények.

Egyesületünk a jelen évben őszi munkálkodását rendkívül fontos intézmény létesítésével kezdte meg. Megalapította ugyanis a tavasszal tervbe vett „Hülyék menházát“, szaporította ezzel a hazai humanistikus intézmények számát s újabb terheket vett a vállaira.

Ha nagyon materialisan gondolkozott volna, úgy ez újabb teher nagysága előtt vissza kellett volna rettennie, de az egyesület vezetősége számított a hatóság s különösen pedig egyesületünk eddig is buzgó tagjainak támogatására — s hiszszük, hogy e számításában nem is fog csalódni — és a menház létesítését kimondotta.

Egyelőre bérházban helyezzük el az intézetet Budán s szándékunk van még ez év folyamán megnyitni.

Ebből az alkalomból a t. tagtársak áldozatkészségére fellebbezünk. Jövedelmeink nem fedezik kiadásainkat, a melyeket most már két alkotásunk fentartása követel s ezért országos gyűjtésre kértünk engedélyt, a mit meg is kaptunk.

A gyűjtőivekből lapunk jelen számához mellékelünk tagtársainkhoz is egy-egy példányt azzal a tiszteletteljes kérelemmel, hogy bármily csekély összeggel is, de jöve-

Tagilletmény.

delmünk szaporításához hozzájárulni szíveskedjék, ismerősei és rokonai körében pedig egyesületünknek áldozatkész barátokat megnyerni iparkodjék.

Az esetleg gyűjtött összegek e gyűjtő-iven kitüntetett helyre leendő beküldését kérjük.

Egyesületünk igazgató-bizottsága 1898. évi október hó 6-án tartott gyűlést Rakovszky István elnöklete alatt. A gyűlésen résztvettek: Hampel Józsefné, özv. Herich Károlyné és Neuschlosz Marcel szakosztályi elnökök, Müller Mórné, Burchard-Bélaváry Konrád, György Aladár, Klimes Gyula, Dr. Korányi Sándor, Dr. Mandello Károly, Dr. Szenes Zsigmond bizottsági-tagok és Scherer István titkár. Elmaradását kimentette Hollán Ernőné és Grosz Emil.

Elnök úr mélyen érzett fájdalommal emlékezett meg ama nagy csapásról, mely b. eml. Erzsébet királyné gyászos elhunytával az egész országot érte. Megragadja az első alkalmat, hogy az egyesület mély részvételének kifejezését adjon s indítványozza, hogy a miniszterelnök úr Ő Nagyméltósága kéressék fel, miszerint vegye fel egyesületünket is azok sorába, a melyek részvételüknek kifejezést adtak. — Az igazgatóság egyhangu helyesléssel fogadja el elnök úr indítványát.

Titkár jelenti, hogy az osztrák-magyar bank Ő Felségének uralkodói jubileuma emlékére. „Az Osztrák magyar banknak 1898. évi Ferencz József császár és király jubiláris alapítványa“ elnevezés alatt egyesületünk emberbaráti céljaira 5000 (ötezer) koronát juttatott, mely alapítványösszeg már felvétellett s folyó számlán elhelyeztetett. Az Osztrák-magyar banknak az alapítványt megköszöntük. Ez alkalommal titkár indítványozza, hogy elnök úr Ő Nagyméltóságának ezen alapítvány megszerzése körül tanúsított közbenjárásáért jegyzőkönyvvileg fejezzük ki hálás köszönetünket. — Az igazgató-bizottság egyhangulag hozzájárul ezen indítványhoz, a jelentést pedig tudomásul veszi. A bank budapesti üzletvezetőjének illetőleg főnökének közreműködéseért küldöttség fog köszönetet mondani.

Titkár jelenti, a) hogy Szeth Czeccilia úrnő végrendeletileg 200 frtot hagyományozott az egyesület céljaira, a mely összeg felvétellett és folyószámlán elhelyeztetett;

b) hogy a belügyminister Úr 57099. számú magas rendeletével a „hülyék menháza“ céljaira költségvetésileg megállapított kettő ezer forintot kiutaltványozta;

c) hogy a székes főváros tanácsa az Asylum céljaira kért segélyképen közgyűlésileg megszavazott 500 frt összeget kiutaltványozta, a mely segélyért az elnökség köszönetét fejezte ki;

d) hogy a kereskedelemügyi minister úr 22144. számú

rendeletével egyesületünk azon kérelmét, hogy 500 frt értékű frankojegyet adományozni kegyeskedjék, nem teljesítette;

e) hogy a székes főváros VIII. kerületének előljárósága az engedélyezett országos gyűjtés hovaforrását igazoló vég-számadások annak idején való bemutatását kérte;

f) a Pesti hazai első takarékpénztár egyesület 17684, 19050, 25901. számu értesítései a folyószámlán elhelyezett 200 frt, illetve 2500 frtról és a folyó számla július hó 1-ével ki-adott kivonata;

g) a hüllyék orsz. intézete igazgatóságának értesítése Horváth Dénes hüllye gyermeket illetőleg;

h) a siketnémák-iskolája igazgatóságának értesítése Baka Teréz siketnéma leánynak bejáró növendékül felvétele tárgyában — Tudomásul vétetnek.

Balta Márton szigorló orvos segélykérvénye, az alapszabályok értelmében figyelembe vehető nem volt.

Czaller Károlyné kérvénye 4 éves gyermekének elhelyezése tárgyában — megfelelő intézethiányában teljesíthető nem volt.

özv. Biederman Jakabnénak, illetőleg siketnéma mostoha leányának — 10 frt segély szavaztatott meg.

A vakok ügyével foglalkozó szakosztály részéről titkár jelenti, hogy a létesíteni szándékolt „Vakok foglalkoztató műhelyének“ érdekében a szakosztály elvileg azon álláspontra helyezkedett, hogy esetleg ezen műhely a hasonczélú egyesületek közreműködésével létesíttessék — az igazgató-bizottság magáévá teszi a szakosztály nézetét, kíváncsúnak látván, hogy hasonczélra törekvő erők egyesíttessenek;

b) hogy a szakosztályt érdeklő kiadásokat Benitzky Lajos szakosztályi elnök fogja utalványozni;

c) hogy a vakmunkások által készített perzselyek elhelyezését illetőleg az egyesület tagjai magán uton kéressenek fel. — A jelentések tudomásul vétetnek.

A siketnémák ügyével foglalkozó szakosztály részéről titkár jelenti, hogy a szakosztály

a) az Asylumban elhelyezett siketnéma növendékekhez ingyenes helyre a múlt év folyamán felvett Németh Lászlót véglegesen felvette, Groll Gizellát pedig havi előre fizetendő 8 frt díjért;

b) hogy a székes főváros által nyújtott 500 frt segélynek az Asylum céljaira való átadását kéri;

c) hogy a Forgách György siketnéma gyermek ruházatára egy jótékony adakozó 10 frtot adott;

d) hogy az Asylum időnkinti felügyeletére Müller Mórné, Dr. Szenes Zsigmond és a szakosztályi elnökök vállalkoztak;

e) hogy a beteg gyermekek gyógykezelését illetőleg Dr. Szenes Zsigmond ajánlott ingyenes gyógykezelés kieszközlésére;

f) hogy a szakosztály részéről az utalványozásokat özv. Herich Károlyné úrnő fogja teljesíteni -- a jelentések tudomásul vétetnek.

Ezekkel kapcsolatban titkár bejelenti, hogy Dr. Grosz Gyula a Brody Adél gyermekkórház főorvosa ajánlkozott az ingyenes kezelésre, sőt komolyabb betegség esetén a növendékeknek a kórházba ingyenesen való felvételét is megígérte. — Örvedetes tudomásul vétetett s a nagylelkű ajánlatért nevezettnek jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki az igazgató bizottság. Megjegyezte azonban, hogy ezáltal korántsem állott szándékában sem a szakosztálynak, sem az igazgató-bizottságnak, hogy továbbra is igénybe ne vegye a már korábban is ajánlkozott Dr. Korányi Sándor és Dr. Grosz Emil tagtársak orvosi segítségét, ellenkezőleg ez alkalommal is hálás köszönetét fejezte ki nevezetteknek is s továbbra is kérte szives közreműködésüket.

Müller Mórné jelenti, hogy az Asylumot már kétszer is meglátogatta s mindkét alkalommal mindent teljes rendben talált. — Örvedetes tudomásul vétetik.

A hülyék ügyével foglalkozó szakosztály részéről titkár bemutatja „a hülyék menháza“ ügyrendjét, melyet az igazgató-bizottság jóváhagy, csak figyelmébe ajánlja a szakosztálynak, hogy a megállapított évi 300 frt díj, tekintettel arra, hogy a szegény sorsukat ingyen lehet elhelyezni, a kevésbé vagyonszak félfizetés mellett is elhelyezhetők, talán kevés s több indokból célszerűnek mutatkozik, hogy a tartási díj magasabb összegben állapíttassék meg, fenntartatván természetesen az egyesületnek, illetőleg a szakosztálynak azon joga, hogy szegényebb sorsu ápoltaknál a díjakat esetről-esetre mérsékelhesse. — A szakosztály nevében titkár jelenti továbbá, hogy a tervezett hülyék menházának megnyitását a szakosztály attól tette függővé, hogy ha az iránt nyer informatiot, hogy a felállítás elodázásával a belügyministerium által adott segélyösszeg nem fog megvonatni. Ezzel kapcsolatban titkár bemutatja a hozzávetőleges költségelőirányzatot, mely szerint a menház évi fenntartása 4.300 frtot tenne ki, a melynek fedezésére a fizető ápoltak évi díjai és az igazgató-bizottság által megállapítandó hozzájárulás szolgálna. *György Aladár* azon nézetben van, hogy a menház már most megnyittassék, mert a közönségnek nagy szüksége van egy ilyen intézetre s ez egyuttal egyesületünknek is nagy hasznára fog válni, továbbá mert ellenkező esetben a segélyt elveszítjük. *Mandelló Károly* a házbérre előirányzott 1.600 frtot sokallja és ajánlja, hogy a menházat olcsóbb helyén állítsuk fel. Többek hozzászólása után az igazgató-bizottság a menháznak megnyitása mellett foglalt állást, a szakosztálynak azonban figyelmébe ajánlja egyrészt a jelen jegyzőkönyvi XII. pontja alatt foglaltakat, másrészt azt,

hogy a mennyire lehetséges oly helyiséget szerezzen, a melynek házbére jelentékenyen csekélyebb a tervezetnél; — egyébként a szükséges intézkedések megtételével megbizta a szakosztályt s a hiányzó költségek fedezésére minimalis 200 frt erejéig felhatalmazta a szakosztályt.

Titkár jelenti, hogy a legutóbbi gyűlés óta kilépését bejelentette, Dr. Raisz Rezső, Grünwald Adolf és Kohn József; új tagokul beléptek és pedig alapító-tagokul: Gróf Zichy N. János, Burchard-Bélaváry Konrádné, özv. Takács Lajosné, Dr. Vásárhelyi Lajosné, Schwarcz Jakab és Schwarcz Ilona, továbbá rendes tagokul: Meller Dávid, Stern Emilné, Keppich Emilné, Schwarcz Lajos, Maishirn Péter, Martinek Agoston, Stephan Lajos Pál, Zsadányi Ferencz, Schnirer János, Hirschmann Irma, Martinek Béla, Hein Lipót, Dr. Bosányi Béla, Dr. Klein József, Dr. Kriszhaber Adolf, Dr. Joanovits Sándor, Dr. Bayer Sándor, Sümegi Vilmos, Dr. Kertész Aba, Martinek Gyula, Kemény Kálmán; a kikkel a tagok összes száma 856-ra szaporodott, kik között 184 az alapítótag.

Hülyék menháza. A hülyék ügyével foglalkozó szakosztály felügyelete alatt még ez év folyamán megnyílik a menház Budán, I. ker., Virányos-uton, a melybe fizető és ingyenes ápoltakat vesz, szűnk fel. A fizetési helyek háromfélék: 600 frtos (külön szobával) 400 frtos és 250 frtosak. Ugy az ingyenes, valamint a fizetési helyekért a kérvény egyesületünk igazgató-bizottságához címezendő. Egyelőre 10 ápoltat veszünk fel, 10 éves kortól kezdve bármely korban levőt. Bővebb felvilágosítást nyújt, valamint a szükséges nyomtatványokat is egyszerű megkeresésére megküldi az egyesület titkári hivatala (Budapest, VIII. ker., Sándor-utca 38. sz.)

Kérelem t. tagjainkhoz. Egyesületünk jövedelmeinek szaporítása céljából a belügyministerium engedélyével perzselyek útján is gyűjtünk. Ezen perzselyeket a vakok intézetének műhelyében készítettük el s ugy alakjuk, valamint kivitelük is olyan csinos, hogy bármely salonban is elhelyezhetők annélkül, hogy kirívóan feltűnők volnának. Ez uton is felkérjük t. tagjainkat, hogy egy-egy perzselyt elfogadni, esetleg pedig ismerőseiknél elhelyezni sziveskedjenek. Ha erre hajlandók, úgy kérjük, hogy szándékukról az egyesület titkárját értesíteni sziveskedjenek, a ki intézkedni fog, hogy a perzsely lakásukra szállíttassék.

Az 1899. évi költségelőirányzat.

Siketnémák m. kir. orsz. nevelő- és tanítóképző
intézete Vácson.

A. Kiadás.

I. Személyi járandóságok.

	1899. évre.
1. Fizetések, pótlékok, lakpénzek és tiszteletdíjak	24.685 ft
2. Szolgák bérei	2.114 „
3. Ösztöndíjak	500 „
4. Jutalmak és segélyek	200 „
	<hr/>
	Összesen 27.499 ft
	(1898-ban 26.895).

II. Dologi kiadások.

5. Élelmezés	11.300
6. Öltözet, fehér- és ágynemű	3.000
7. Irodai szükséglet	500
8. Az elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	2.000
9. Butorzat és különféle házi eszközök	1.400
10. Fűtés, világítás és tisztogatás	3.500
11. Fürdési átalány	200
12. Betegápolási költségek	150
13. Utazási költségek	200
14. Vegyes kiadások	1.000
15. Épületek fenntartása	1.500
16. Bejáró növendékek	4.000
	<hr/>
	Összesen 28.750
	<hr/>
	Összes kiadás 56.249 (55.645)

Beruházás.

A világítás berendezéséhez szükséges 4.000 ft	
2-dik részlete	1.000
	<hr/>
	57.249 (56.645)

B. Bevétel.

1. Az intézeti alap tiszta bevétele	17.307
2. A Marczibányi alaphól a tanárok fizetéséhez	168
3. Adományok és hagyományok	4.000
4. Tápdíjak	2.600
	<hr/>
	Összesen 24.075 (24.184)

A személyi járandóságok részletezése.

Igazgató 1.800 ft fizetés, 6 tanár á 1.100 ft fizetés és
200 ft lakpénz, 6 tanító 2 = 1000 ft, 2 = 900 ft,

2 = 800 frt fizetéssel és 175 frt lakpénzzel (5-en 25 frt lakpénz pótlékkal) 4 segédtanító á 500 frt fizetéssel és 150 frt lakpénzzel, 2 kézimunkatanítónő á 500 frt fizetés és 150 frt lakpénzzel, tanárok és tanítók évöt. pótlékaira 1.770 frt, 1 gondnok 900 frt fizetéssel, ösztöndíj tanfolyam hallgatóknak 500 frt, hitoktatók 200 frt tiszteletdíjjal, óratöbbletek 700 frt, kézügyességi tanítók 540 frt, házi orvos 200 frt tiszteletdíjjal, 1 kapus 300 frt.

Az intézeti alap bevételét képezik a tőkék utáni kamatok 16.734 frttal, a „Mária“-alap 400 frt, Budapest város két növendékért 252 frt, a „Rökk-Szilárd“-alap 400 frt, a báró Rédl alapítvány 200 frt kamatai. A kiadások levonásával marad tiszta bevétel 17.307 frt.

A siketnémák Budapest székes-főváros hozzájárulásával fenntartott állami iskolája Budapesten.

A) Kiadás.

I. Személyi járandóságok.

1. Fizetések, lakpénzek és tiszteletdíjak... .. 6.580 frt

II. Dologi kiadások.

2. Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	300 frt
3. Házbér és vízfogyasztás... ..	1.650 „
4. Fűtés, világítás és tisztogatás... ..	500 „
5. Tanszerek és irodai eszközök	300 „
6. Szegény tanulók segélyezésére... ..	650 „
7. Vegyesek... ..	100 „

Összesen 10.080 (8.270).

B) Bevétel.

- A fő- és székváros hozzájárulása a tanfolyam költségeihez 5.200 (4000)

A személyi járandóságok részletezése.

1. Vezetőtanár 1.200 frttal, 100 frt évötödös pótlék és 400 frt lakpénzzel; 1 tanító 800 frttal 80 frt pótlék és 350 frt lakpénzzel, 3 segédtanító 1 = 700, 2 = 600 frttal és 300 frt lakpénzzel, kézügyességi tanító 200 frt, kézimunka-tanítónő 200 frt, rajztanár 200 frt, hitoktatók 150 frt tiszteletdíjjal.

Vakok országos tanintézetete Budapesten.

A) Kiadás.

I. Személyi járandóságok.

1. Fizetések, pótlékok és lakpénzek	19.010
2. Tiszteletdíjak	6.336
3. Ruhailletmények	150
4. Jutalmak és segélyek	500
<hr/>	
Összesen	25.996 (25.496)

II. Dologi kiadások.

5. Élelmezési költségek és növendékek elhelyezése	14.500
6. Öltözet fehér és ágynemű	4.500
7. Irodai szükségletek	300
8. Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	3.000
9. Kézimunkához szükséges szerek, szerszámok és anyagok	800
10. Bútorzat jókarban tartása és különféle házi eszközök	1.200
11. Fűtés és világítás	2.300
12. Mosatási költségek	1.400
13. Tisztogatási költségek és épületek fenntartása	1.600
14. Betegápolási és temetkezési költségek és vegyesek	600
<hr/>	
Összesen	30.200 (27.700)
Összes kiadás	56.196 (53.196)

B) Bevétel.

1. A vakok intézeti alapjának tiszta jövedelme	18.038
2. Magán növendékektől fizetendő tartási és nevelési díjak	1.500
3. Növendékek készítményeiből befolyó jövedelem	300
<hr/>	
Összesen	19.838

A személyi járandóságok részletezése.

1 igazgató, 1.800 frt fizetés, 1 tanító 1.200 frt fizetés 400 frt lakpénzzel, 1 tanító 1.000 frttal és 400 frt lakpénzzel, 3 tanító 1 = 900 frttal 2 = 800 frttal, 350 frt lakpénz, hegedű tanító 600 frt tiszteletdíjjal, külső zenetanító 600 frt tiszteletdíjjal, 5 segédtanító 2 = 700 frttal, 3 = 600 frttal és 300 frt lakpénzzel, 1 kézimunka tanítónő 600 frt és 300 frt lakpénz, 1

tanítónő 600 frt és 300 frt lakpénzzel, tanító a hangolás és zeneelmélet tanítására 360 frt tiszteletdíjjal, évötödös pótlékokra 1.040 frt, ellenőr 300 frt tiszteletdíjjal, 2 kosárfonó-mester 500 frt és 200 frt lakpénz, kefekötő 600 frt tiszteletdíjjal, 2 orvos a 250 frt tiszteletdíjjal, 5 vallás tanító összesen 520 frt tiszteletdíjjal, ösztöndíjas tanfolyamhallgatók 500 frt, misemondó lelkész 100 frt tiszteletdíjjal.

Az intézet alap bevételét képezik a gyümölcsöző tőkék utáni kamatok 15.354 frt, járulék az orsz. izr. alapból 12 növendékért 3.000 frt, bérjövdelem a Fischhof-féle telek után 520 frt, adományok és hagyományok 3.077 frt.

A vakok orsz. tanintézetéből kilépő növendékek segélye.

A) Kiadás.

1. Növendékek segélyezésére az ápol dai alap tiszta jövdeleme 3.058 frt.

B) Bevétel.

1. Gyümölcsöző tőkék utáni kamatok (levonva a kezelési költségeket) 3.058 frt.

A képezhető hülyék és gyengeelméjűek budapesti orsz. m. kir. nevelő- és tanintézete.

A) Kiadás.

I. Személyi járandóságok.

1. Fizetések, pótlékok, lakpénzek és tiszteletdíjak	7.250
2. Szolgák bérei	2.354
3. Ösztöndíjak	900
4. Jutalmak és segélyek	200
Összesen	10.704 (9.378).

II. Dologi kiadások.

5. Élelmezésre	8.700
6. Öltözet, fehér és ágynemű	800
7. Irodai szükséglet	150
8. Elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteire	2.000

9. Bútorzat és különféle házi eszközök	500
10. Fűtés, világítás, tisztogatás, mosatás	2.500
11. Betegápolási költségek	300
12. Vegyes kiadások	600
13. Épület fenntartás	600
	<hr/>
Összesen	16.150
Összes kiadás	26.854 (25.528)

B) Bevétel.

Tartás díjak 13.000 frt.

A személyi járandóságok részletezése.

1 igazgató 1.200 frt fizetés 400 frt ig. pótlékkal 100 frt évötödös pótlékkal, 1 tanító 1000 frt és 350 frt lakpénzzel, 3 segédtanító 600 frt és 300 frt lakpénzzel, 3 gyakornok á 300 frt ösztöndíjjal, 1 tanítónő 500 frt és 300 frt lakpénzzel, hit-oktatók összesen 400 frt tiszteletdíjjal, orvos 300 frt tiszteletdíjjal.

Gyógypaedagogiai intézmények segélyezése.

Kiadás.

1. A siketnémák kolozsvári intézetének segélyezésére és pedig :

1 igazgató-tanár 1.200 frt és 500 frt pótlék, 1 tanár 1.100 frt, 280 frt lakpénz és 200 frt pótlék, 2 tanító 800 frt és 245 frt lakpénz, 1 kézimunka tanítónő 500 frt és 180 frt lakpénz, folyósegélyek és óraadók dijaira 1.700 frt összesen... .. 7.750 frt

2. Az Arad városi községi siketnéma-iskola segélye és pedig :

1 igazgató-tanár 1.100 frt és 280 frt lakpénz, 1 segédtanító 700 frt és 210 frt lakpénz, 1 óraadó tanító 150 frt összesen 2.440 frt

3. A siketnémák temesvári iskolája segélyezése és pedig :

1 igazgató-tanár 1.200 frt, 100 frt évötödös pótlék, 1 tanár 1.100 frt, 280 frt lakpénz és 100 frt pótlék, 1 tanító 800 frt, 245 frt lakpénz és 50 frt pótlék, 1 segédtanító 700 frt, 210 frt lakpénz és 50 frt pótlék 2 segédtanító 1 =600, 1 =500 frt és 210

frt lakpénzzel, 1 kézimunka-tanítónő	500
frt, 180 frt lakpénz és 50 frt évvétődös	
potlék, folyó segély és óraadok díjai	270
frt	összesen...
4. A kaposvári siketnéma-iskola segélyezésére	7.355 frt
igazgató-tanár	1.100 frt és 280 frt lakpénz
1 segédtanító	500 frt és 210 frt lakpénz
5. A dadogók és hebegők tanfolyama költségeire	2.090 frt
6. Gyógypaedagogiai tanintézetek szakfelügye-	1.400 frt
tének költségeire és szaklapok segélye-	
zésére	1.600 frt
7. A siketnémák tankönyveire	600 frt
8. Gyógypaedagogiai tanintézetek tanítóinak	
külföldi tanulmányi útjára, egyéb uti-	
költségekre és dologi szükségletekre ...	500 frt
9. A vakok orsz. intézetéből kilépő növen-	
dékek számára ipari foglalkoztató telep	
fenntartására	4.000 frt
<hr/>	
Összes kiadás	27.735 (25.735)

Összegezés.

	bevétele	kiadása
A vácsi siketnéma-intézet	24.075	57.249
A budapesti siketnéma-iskola	5.200	10.080
A budapesti vakok-intézete	19.838	56.196
Kilépő vakok segélyezése	3.058	3.058
Budapesti hülyék intézete	13.000	26.854
Emberbaráti tanintézetek segélyezése	—	27.735

Összesen... .. 65.171 181.172

(az 1897. évben volt 64.101 171.341
az állam tehát e célra tisztán 116.001 frtot áldoz, a múlt évi
107.240 frttal szemben, a mi 8.761 frt többletet tesz ki.

Az indokolásból kiveszszük a következőket.

A vácsi siketnéma-intézet tételénél megjegyzi a Minister:
„Az ösztöndíjas tanfolyam-hallgatói állások számát is szaporí-
tanom kellett, mivel a szaktanitókban nagy a hiány. E mellett
az intézetben lakó növendékek nagy száma fokozottabb fel-
ügyeletet is igényel.“

„A bevételek 109 forintnyi kevesebblete az által áll elő,
hogy az emberbaráti tanintézetek növendékei, a legszegényebb
néposztályból kerülven ki, a tanpénzek fizetését szabályzatilag
eltörültem“.

A vakok intézeténél a következő indokolásokat említjük fel:

„A vakok orsz. intézete egyuttal szaktanitóképző intézet

is lévén, a tanítóképzés szempontjából 2, egyenkint 250 frttal díjazott ösztöndíjas tanfolyam hallgatói állást vettem fel.

„Az intézetben ez idő szerint a növendékek megélhetése szempontjából különösen fontosnak látszó iparoktatásra lévén kiváló suly fektetve; ez okból, valamint az intézettel kapcsolatosan létesített foglalkoztató műhelyekre való tekintettel, már ez idő szerint is két kosárfonó-mester van az intézetben alkalmazva. Mivel azonban eddig csupán az egyik fizetéséről volt tárczám költségvetésében gondoskodva, ezen állások szervezése és egyentetűvé tétele végett, az eddig 900 frt összilletményenyl egybekötött kosárfonói állásból két 500 frt fizetéssel és 200 frt lakbérrel javadalmazott állást létesítettem. Ezen szervezés 1.400 frt kiadásnak s illetve 500 frt többletnek felel meg.

Az ipari tan- és foglalkoztató műhelyek részére az intézet közelében megfelelő helyiség bérelhető nem volt; a távolabb fekvő ezen helyiségek tisztán tartására pedig az intézet egyetlen szolgálja elégtelen; ez okból egy segédszolga díjazására 250 frtot és 50 frt ruhailetményt, együtt 300 frtot vettem fel.

„A dologi jövedelem többlete 2.500 frt“..... „A növendékek és személyzet 36 egyénnel szaporodván, ezek élelmezési többlete, valamint azon körülmény is indokolja az emelést, hogy az ipari tanműhelyek és növendékek elhelyezésére bérelt helyiségek költségei is ezen rovatot terhelik.“

A „Gyógypaedagogiai intézmények segélyezésénél“ megjegyzi a minister: A törvényhatóságok által siketnémák és vakok kiképzésére, vidéken létesített intézmények állami támogatása fejében a tanerők fizetését tárczám 1898. évi költségvetésében nyilvánított elv alapján elvállalván: ezen intézmények fokozatos fejlesztésével járó folytatólagos költségek fedezéséről továbbá is gondoskodnom kellett.

„A kolozsvári intézetben egy 800 frtos segédtanítói állást megszüntettem, mivel az igazgató-tanár, ki szintén osztályt vezet, ennek teendőit ellátja..... „a siketnémák kolozsvári intézeténél 650 frt megtakarítás volt elérhető.“

„A temesvári iskola növendékeinek száma folyton szaporodik; ezzel kapcsolatban az iskola 8 osztályuvá fejlesztése a tanerők szaporítását igényli.“

„A kaposvári iskola fokozatos kifejlesztése szempontjából 1898. évi szeptember hóban a 2-ik osztály is megnyitandó lévén, ennek ellátására egy segédtanító 700 forintnyi összilletményeit is előirányoztam.“

Ylcerodey

Szvacšina Géza

arczképének leleplezési ünnepélye.

Tíz éve, hogy Kolozsvárt megnyitották az első tanévet a siketnémák számára a legszerényebb viszonyok között.

Az eszme s annak keresztülvitele egy lánglelkű férfi. egy igazi emberbarát nevéhez fűződik, — ki megtudta és tudja érteni a szerencsétlen siketnémák szájalomteljes állapotát, — *Szvacšina Gézához*, Kolozsvár szab. kir. város polgármesteréhez. Szunnyadt volna a Királyhágon túli területben e humanus eszme évtizedeken át, ha az ő lelkében egy isteni szikra fel nem éleszti Fölélesztette úgy, hogy szövétnekként lobog: bevilágítja a bérczes Erdély szegényes viskóit s tárt karokkal hívja szegény négyérezékű lakóit egy sárga, 5 év előtt emelt palotába, a siket-néma-intézetbe.

Milyen munkássággal, milyen szeretettel létesült e humanus intézmény — az emberszeretetnek állandó hajléka? A haza minden polgára rangkülönbség nélkül hozta filléreit a szeretet oltárára. Csak így tudjuk megérteni, hogy alig néhány év alatt a szegényes hajlék egy impozanssal cserélődött fel.

Az önfeláldó munkásság ez apostola iránt barátai, ismerősei a letűnt tíz év alkonyán olyképen akarták kimutatni szeretetüket, ragaszkodásukat, hogy egy festményben megörökítik jóságos arczképét. Az eszme futó lángként járta be tisztelőit s csakhamar meghozták azt az összeget, mely elegendő vala a nagy philanthrop alakjának örök időkre való megörökítésére.

A leleplezési ünnepély szeptember 4-én tartatott meg, melynek lefolyásáról az „Ellenzék“ után közöljük a következőket: Épen oly megható, mint lélekemelő ünnepély színhelye volt tegnap délelőtt a kolozsvári siketnémák intézete.

Az intézet előljárósága ugyanis megfestette e minden időkre szóló humanistikus kulturintézmény létesítőjének, Szvacšina Géza polgármesternek az arczképét s azt a 11-ik évi tanév megnyitásával kapcsolatban tegnap megható ünnepélyességek között leplezte le.

Szvacšina Géza polgármestert méltán tekintik e nagy fontosságú humanus és kultur intézet a megteremtőjének, s azok a lelkes ovációk, melyekben tegnap részesült, azt bizonyítják, hogy a nagy közönség is osztatlan tisztelettel és becsüléssel adózik az ő nagy érdemeinek, a melyek kétségkívül nagyon is meghaladják az általa hangoztatott „kötelesség teljesítés“ határait.

Az ünnepélyt 11 órakor Fekete Nagy Béla városi tanácsos, mint a felügyelő-bizottság előadója nyitotta meg, érdekesen egybeállított beszéddel, melyben az intézet fokozatos fejlődését és jelentőségét erőteljes vonásokkal ecsetelte.

Az ő indítványára gr. Teleky László és Tariczki Ferencz igazgatóból álló küldöttség hívta meg Szvacsina Gézát az ünnepélyre. Mikor az ünnepelt a teremben megjelent, lelkes és perczekig tartó éljenzés fogadta. Ennek megszűnte után Dobál Antal, felügyelő bizottsági alelnök tartott rövid, de tartalmas és szép beszédet, minek végeztével sűrű éljenek között hullott le a lepel a képről s lett láthatóvá e kiváló férfunak jól sikerült képmása.

E beszéd után Tariczky Ferencz, az intézet derék és igazán érdemes igazgatója mondott egy nagy figyelmet keltő, magas szárnyalású beszédet, melyben az intézet fontosságát, annak megteremtőjének nagy érdemeit ritka szép és ékes szavakkal magasztalta. A beszéd általános tetszést keltett, s lelkes éljenzés hangzott fel utána.

Most következett az ünnepély legmeghatóbb és igazán megindító mozzanata.

Két siketnéma intézett üdvözlő beszédet az intézet megalkotójához, a szerencsétlenek ez őszinte és igaz barátjához. Az egyik Tante Joachim, végzett növendék, ki bámulatosan tiszta és érthető beszéddel adott kifejezést a szeretet és ragaszkodásnak, majd Veres Margit, egy csinos kis leány lépett elő, kezében egy óriási bokrétával, melynek fehér szalagjain „A siketnémák jótevőjüknek. 1898“ fölírat állott. Mindenkinek könny szökött a szemébe, mikor ez a két „megmentett“ lélek olyan igaz és őszinte szavakban öntötte ki háláját az ő jótevőjük iránt. E megindító jelenet alatt mindenki könnyezett.

Szvacsina Gézát ez a jelenet szintén mélyen meghatotta, úgy hogy csak nehezen tudta leküzdeni magában a kiáradó érzelmeket. Perczek mulva jutott aztán szóhoz és az alábbi, minden részletében kidolgozott magasan szárnyaló és az ő nemmes szívét jellemző beszédben köszönte meg a nem várt ovációt. Az ő magvas és őszintén átérzett szavait mindenki nagy figyelemmel halgatta s abban a meggyőződésben tapsoltuk és éljeneztük meg őt e beszéd után, hogy az ő emberbaráti érzelmei humanus gondolkodását e beszédben ép oly hűen rajzolta meg, mint a festő az ő külső alakját.

A közönség e beszéd után lelkesen és perczekig éljenezett. A szép és megható ünnepély színhelye az intézet diszterme volt, — melyet az alkalomra apró lobogók és virágfüzérekkel ékesítettek fel. A diszterem nyugoti oldalán függött a letakart kép.

A megható ünnepély déli 12 órakor ért véget.

Szvacsina Géza beszédét teljes tartalmában ezekben adjuk:

Tekintetes felügyelő bizottság!

Mélyen tisztelt közönség!

Minden közérdekű alkotás, minden humanus törekvésű munkálkodás önmagában találja jutalmát, a mi még ezen felül is jut valakinek osztályrészül, az már ajándék.

Ilyen ajándékban részesítenek most önök engem, a midőn ennek a humanus intézetnek a számára megkészítették arczképemet.

Nekem ajándék, mert a kiérdemelt munkabért meghaladja. Az önök részéről nagylelkűség, mert a kötelesség teljesítését érdemnek minősítik általa.

Igaz, hogy az eredmény, a mit ez a humanus intézet 10 évi fennállása óta felmutat, nagy; a cél, a melynek szolgálatában áll, egyike a legüdvösebbeknek és a hivatás, a melyet betölt, a legmagasztosabbak közé tartozik; de én éppen ebben látom a magyarázatát annak, hogy mi mindnyájan, a kik ennek a humanus intézetnek a szolgálatában állunk, az elismerésnek oly kedvező világításába kerülünk, a hol a kötelesség és az érdem határvonalai összefutnak és cselekedetünk a kötelesség lapjától, az önök szemében, visszaverődnek az érdem lapjára.

Pedig mi közülünk, kik egy évtizedet meghaladó idő óta a kolozsvári siketnéma-intézet létesítésén munkálkodnak, talán még senki sem lépte át a kötelesség teljesítésének a határait, — hanem csak annyit tettünk, a mennyi minden embernek erkölcsi kötelessége hazája és városa iránt; sőt ha szigorúan számon kérem önmagamtól, hogy vajjon a letűnt idő alatt nem tehettem volna-e többet szeretett városomért, hazámért és a szenvedő emberiségért, még nagyon távol látom a kötelesség ama határvonalait, a hol az egyéni érdem kezdődik.

Sőt mondhatom, hogy sohasem éreztem egyéni munkálkodásom érdemét a polgári kötelességek teljes betöltésével szemben oly kicsinynek, mint éppen most, a midőn önök azt a csekély munkát is a mit kifejtettem, oly nagy mértékben jutalmazták meg.

És éppen ezért ezt a nagy kitüntetést, melyben most részesítenek, nemcsak úgy fogadom, mint jutalmat az eddig kifejtett munkálkodásomért, hanem mintegy buzdítást is a további munkálkodásra.

És valahányszor e képre fogok tekinteni, eszembe fog jutni az, hogy én annyi előleget kaptam ez által önöktől, hogy csak akkor leszek képes azt letörleszteni, ha életem minden percét polgári és hazafui kötelességeim buzgó teljesítésének szenteltem.

Hogy képes leszek-e azt a tartozásomat letörleszteni, az az isteni gondviselés mindentudó akaratától függ, kinek végzetlen kegyelme segített eddig is minden munkálkodásunk-

ban és csak annyit ígérek, hogy azután is teljes szívemmel és minden erőmmel még inkább mint eddig szeretett városunknak és ennek a humanus intézetnek szentelem életemet és minden igyekezetemmel arra fogok törekedni, hogy szerezett városunkat még más hasonló humanus intézmények létesítése által gazdagítsuk és boldogítsuk.

És a midőn a legmélyebb hálával fogadom ezt a nagy kitüntetést és szívem mélyéből megköszönöm önöknek egyenként és összesen azt a kiváló jó indulatot, a melyet irántam az első pillanattól kezdve, midőn a siketnéma intézet létesítésének eszméje megindult, mindig tanusítottuk: megköszönöm egyszersmind azt a buzgó támogatást is, melyben ennek a humanus intézetnek minden ügyét részesítették.

Mert ennek a nagylelkű támogatásnak köszöni keletkezését és fennálását ez a humanus intézet, ez fogja jövőre is fentartani és tovább fejleszteni.

Mert nem mi, nem egyesek teremtetjük ezt az intézetet, hanem Kolozsvár sz. kir. város közönségének és az egész magyar nemzetnek kifogyhatatlan áldozatkészsége.

Ennek az áldozatkészségnek hirdetője ez az épület és benne ez a kép is csak ennek a humanismusnak a symboluma lehet.

Én hiszem és remélem, hogy Kolozsvárt a humanismusnak ez a háza nem fog magára állani, hanem nemsokára újakat is fog mellé állítani Kolozsvár városának és a nemzetnek áldozatkészsége.

Én a hívő szózatra mindig készen fogok állani és akár mint napszámos, bármikor kész vagyok munkába állani, hogy a nemzeti művelődésnek és a humanismusnak minél több oltárt emelhessünk.

Éljen a haza! Éljen Kolozsvár város nemes lelkű és hazafias közönsége! .

Hazai intézeteink és iskoláink.

A budapesti siketnéma iskolában délutánonként azon siketnéma növendékek számára, kik rendes iskolázásra felvehetők nem voltak, tanfolyam tartatik. E tanfolyamra, mely egészen ingyenes, elsősorban a 8—12 éves növendékek vétetnek fel. Az igazgatóság felhívja a szülőket, hogy gyermeküket minél előbb bármely napon délután 3 órakor bemutatás és felvétel végett hozzák el. Csak 12 növendéket fognak felvenni, miért is a jelentkezéssel mindenki igyekezzék. A távol lakó gyermekeket az iskola némi villanyos vasuti segítséggel is támogatni fogja.